

VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ TRONG SỰ HÌNH THÀNH NHÂN CÁCH CỦA TRẺ
- TỪ NHẬN THỨC ĐẾN TRẢI NGHIỆM THỰC TIỄN CỦA GIÁO VIÊN NỮ
KHOA LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ - GIÁO DỤC CÔNG DÂN
TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID-19

Người dự thi: Tập thể nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDGD, ĐHSPT Hà Nội

Viết lời, tổng hợp và biên soạn: Hoàng Thị Thinh & Nguyễn Thị Thanh Tùng

Giáo dục gia đình nói chung và người phụ nữ trong gia đình nói riêng có vai trò to lớn đối với sự phát triển nhân cách của trẻ. Trong quan điểm của một số nhà giáo dục học, nhân cách của trẻ - giống như chu trình phát triển của một cái cây - được hình thành, phát triển trong suốt quá trình từ thơ ấu đến khi về già, trong đó giai đoạn gắn với giáo dục gia đình như cái gốc, là nền tảng vững chắc không thể bỏ qua. Nhà giáo dục học A. Macarenco cho rằng “nếu trẻ không được gia đình giáo dục ngay từ đầu, thì công việc cải tạo sẽ tốn hơn rất nhiều công sức không chỉ của gia đình, mà xã hội phải quan tâm”¹. I.A.Pesecnicova nhấn mạnh “muốn con cái chúng ta lớn lên được khoẻ mạnh, vui tươi, yêu đời và cống hiến được nhiều điều cho xã hội, thì lúc còn nhỏ phải được giáo dục nhiều về lao động (lao động học tập, lao động gia đình và lao động xã hội) bởi phẩm chất đạo đức hình thành ở trẻ em, trước hết là trong quá trình lao động”².

Ở Việt Nam, giáo dục gia đình trải qua ba thời kỳ: giáo dục dưới thời phong kiến, giáo dục dưới thời Pháp thuộc và giáo dục dân chủ từ năm 1945 đến nay. Giáo dục gia đình Việt Nam là sự kết hợp giá trị truyền thống dân tộc Việt Nam với triết lý giáo dục Nho giáo, tinh hoa văn hoá phương Đông và phương Tây, đề cao giáo dục đạo đức, lễ nghĩa, sự khoan dung và giáo dục nhân cách. Trong gia đình Việt Nam từ ngàn xưa đến nay và mãi mãi sau này, người phụ nữ vẫn khẳng định vai trò quan trọng của mình trong việc đóng góp to lớn cho xã hội phát triển và thực hiện chức năng xây dựng gia đình hạnh phúc. Đó là vai trò không thể thay thế được bởi thiên chức cao quý của người phụ nữ mà tạo hóa đã ban tặng.

¹ A. Maccarenco, 1978, *Nói chuyện về giáo dục gia đình*, NXB Kim Đồng

² I.A.Pesecnicova, 1980, *Dạy con yêu lao động*, NXB Phụ nữ

Thấm nhuần tư tưởng của Hồ Chí Minh, “trẻ em trong như tấm gương, cái tốt dễ tiếp thu. Nếu nhà trường dạy tốt mà gia đình dạy ngược lại, sẽ có những ảnh hưởng không tốt với trẻ em và kết quả cũng không tốt. Cho nên muốn giáo dục các cháu thành người tốt, nhà trường, đoàn thể, gia đình, xã hội đều phải kết hợp chặt chẽ với nhau”³, tập thể nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD luôn ý thức sâu sắc vai trò của người phụ nữ trong gia đình đối với việc giáo dục nhân cách của trẻ. Mỗi một nhân cách được hình thành và phát triển, bất luận trong hoàn cảnh nào, trong không gian nào cũng không thể thiếu đi quá trình ươm ầm, vun ra đón ánh sáng bình minh tươi đẹp của cuộc sống nhờ có sự chăm sóc, dạy dỗ từ bàn tay và tình yêu thương vô bờ bến của người mẹ, người bà và những người phụ nữ thân yêu trong gia đình. Để rồi dù bất luận trong hoàn cảnh nghiệt ngã nào, cái cây nhân cách đó vẫn giữ nguyên được phẩm giá của mình- như chính lời dạy của bà ngoại Bác Hồ với anh chị em của Người khi còn thơ ấu:

“Giấy rách phải giữ lấy lề
Nón rách phải giữ lấy mê đội đầu”

Trong phạm vi bài viết, nhóm tác giả chia sẻ một số nội dung và phương pháp giáo dục gia đình nói chung cũng như vai trò của người phụ nữ trong gia đình đối với sự phát triển nhân cách của trẻ trong bối cảnh đại dịch Covid-19 đưa tới sự tái xác lập vai trò của giáo dục gia đình, đặc biệt là người phụ nữ đối với việc đồng hành, giáo dục con trẻ. Nhân cách của trẻ được hình thành và phát triển phụ thuộc rất lớn ở người mẹ. Thấm nhuần vai trò đó, trong bối cảnh đại dịch, nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD luôn quan tâm, chia sẻ với nhau cách giáo dục nhân cách của trẻ về cả nội dung và phương pháp giáo dục, được thể hiện thông qua các hoạt động giáo dục con trẻ cơ bản sau đây:

1. Nữ công đoàn viên khoa LLCT- GDCD với việc xây dựng bầu không khí và sự gắn kết giữa các thành viên trong gia đình với trẻ trong bối cảnh đại dịch.

Các nghiên cứu của tâm lý học phương Tây đều có điểm chung trong việc khẳng định vai trò của bầu không khí tâm lý trong việc thúc đẩy hay kìm hãm con người hoàn

³ Hồ Chí Minh, *Toàn tập, tập 12*, Nxb CTQG, Hà Nội, 2011.

thành các nhiệm vụ được giao (Colin, B.E et all, 1992). Để tạo ra bầu không khí tâm lý ấm áp và sự gắn kết với trẻ, các thành viên trong gia đình phải tôn trọng lẫn nhau dựa trên cơ sở hiểu biết tâm lý của từng đối tượng. Xây dựng bầu không khí tâm lý thể hiện được tinh thần thương yêu, trách nhiệm, dân chủ, bình đẳng, cởi mở giữa các thành viên sẽ có tác dụng rất lớn đối với sự phát triển nhân cách của trẻ. Trong gia đình, người phụ nữ là thành viên quan trọng, chăm lo rất nhiều đến việc xây dựng bầu không khí trong gia đình.

Đối với nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD, việc xây dựng bầu không khí ấm áp trong gia đình đơn giản là sự quan tâm, tôn trọng nhân cách của trẻ, hiểu rõ tâm lí của trẻ, tổ chức các hoạt động sinh hoạt gia đình để tăng cường sự gắn kết với trẻ. Đó có thể là những bữa cơm dung dị cho chính tay người phụ nữ chuẩn bị, một góc trang trí nho nhỏ trong nhà tạo bầu không khí ấm áp, thoải mái, gần gũi giữa các thành viên... Qua bàn tay người phụ nữ, mỗi thành viên trong gia đình luôn cảm thấy “NHÀ LÀ NƠI ĐỂ VỀ, NHÀ CHÍNH LÀ TỔ ẤM”!



Một góc không gian chill tạo bầu không khí xanh mát trong gia đình
(Công đoàn viên Bùi Xuân Anh)



Góc bếp xinh xắn thêm gắn kết giữa các thành viên trong gia đình
(Công đoàn viên Nguyễn Thị Thanh Tùng)

2. Nữ công đoàn viên khoa LLCT- GDCD với việc giáo dục đạo đức và các chuẩn mực đạo đức truyền thống cho trẻ

Ở Việt Nam, do ảnh hưởng bởi Nho giáo và các giá trị văn hóa truyền thống nên vấn đề giáo dục nhân cách con trẻ gắn chặt với nội dung giáo dục các chuẩn mực đạo đức, đề cao lễ nghĩa cho con trẻ trong các mối quan hệ gia đình. Người phụ nữ trong gia đình có vai trò quan trọng trong việc giáo dục đạo đức và các chuẩn mực đạo đức truyền thống cho con trẻ.

Ý thức được điều đó, nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD hướng tới sự hình thành và phát triển nhân cách cho thế hệ trẻ với những phẩm chất đạo đức như: lòng yêu Tổ quốc, yêu gia đình, kính trên nhường dưới, thái độ đúng đắn với lao động và nghề nghiệp, lòng yêu thương con người, tính trung thực, khiêm tốn, tính tự trọng, lòng dũng cảm, vượt khó khăn, v.v...



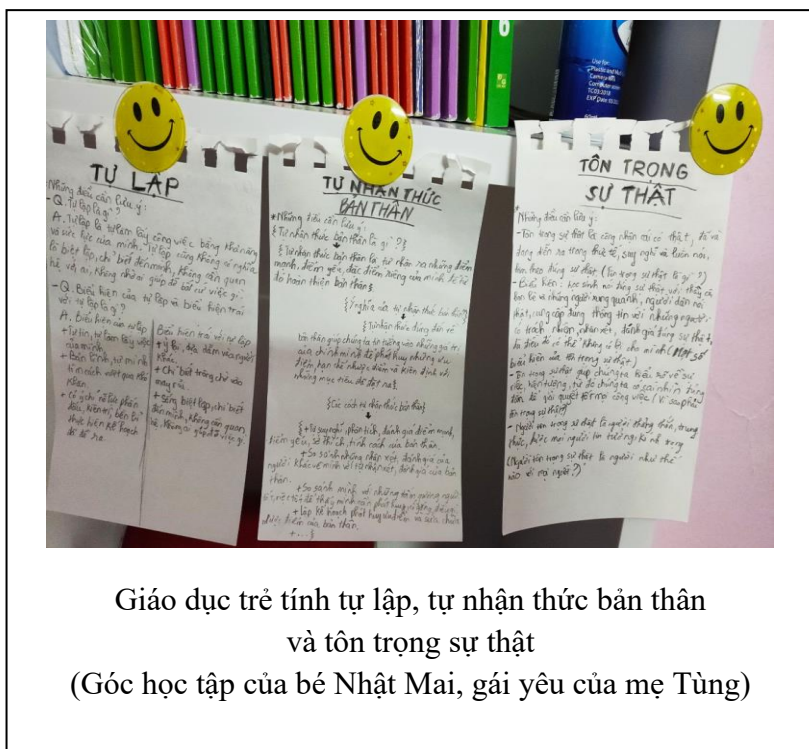
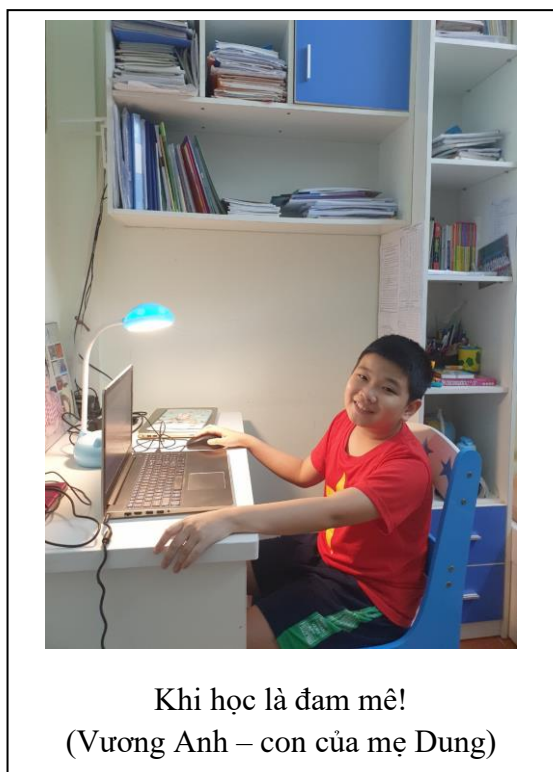
Em yêu Tổ quốc (Ảnh: Bé Nhật Mai và Vương Anh – con của Công đoàn viên Nguyễn Thị Thanh Tùng và Phan Thị Lệ Dung tự hào hát vang ca khúc Việt Nam ơi)



Em tìm hiểu truyền thống dân tộc (Ảnh: Bé Việt Anh – con mẹ Tiêu Hồng)

3. Nữ công đoàn viên khoa LLCT- GDCD với việc giáo dục học tập văn hoá, giáo dục lao động và rèn luyện tính tự lập cho trẻ

Việc giáo dục học tập văn hóa cho con cái ngay từ khi còn nhỏ như việc rèn luyện đức tính cần cù, chăm chỉ, không ngừng phấn đấu để vươn lên trong học tập được nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD chú trọng. Các mẹ thường xuyên rèn luyện cho con mình những thói quen như chuẩn bị bài một cách có hệ thống và nghiêm túc, có ý thức tự giác trong học tập, đồ dùng, sách vở luôn giữ gìn sạch sẽ, cẩn thận, v.v.. Ý thức về tinh thần học tập, trẻ cần sắp xếp thời gian và giờ giấc học bài hợp lý, khoa học; lập bảng ghi nhớ những việc cần chuẩn bị trước khi học bài phải như lau dọn bài học sạch sẽ, chuẩn bị sách vở, đồ dùng học tập.



Bên cạnh giáo dục học tập văn hóa thì giáo dục lao động cũng là một nội dung quan trọng không thể thiếu. Nhà giáo dục Nga Usinxki cho rằng: “Nhờ có lao động mà người ta phát triển được thể lực, trí lực, đạo đức. Vì vậy muốn cho con người hạnh phúc

thì phải dạy cho họ tập quán lao động”. Giáo dục lao động không chỉ là rèn thói quen lao động, quý trọng thành quả lao động mà còn để phát triển cho trẻ em năng lực và kỹ năng ở những lĩnh vực khác nhau, góp phần hình thành nhân cách, phát triển những tình cảm đạo đức và niềm tin của trẻ. Đồng thời, cha mẹ cũng phải quan tâm đến việc đánh giá đúng mức kết quả lao động của con cái thì giáo dục lao động mới có hiệu quả cao, khích lệ trẻ tích cực trong lao động.



Việt Anh rửa bát rất sạch nhé!
Cuối tháng mẹ Hồng sẽ thưởng cho con
một món quà nhỏ.



Công thức làm nước ép dâu rất đơn giản,
con làm thế này nhé... bla bla...
(Ảnh: Nữ công đoàn viên Vũ Thị Mỹ Hạnh
đang hướng dẫn con gái làm nước ép)



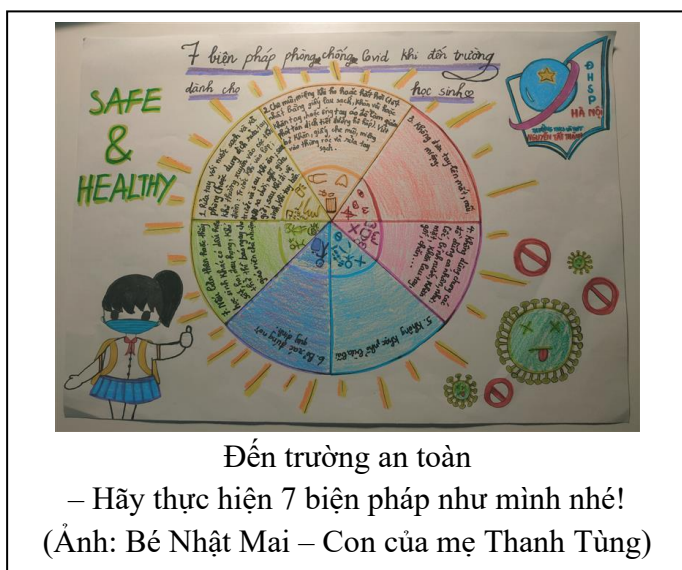
Vương Anh làm thợ sơn chuyên nghiệp!
Tiết kiệm được một khoản cho gia đình.
(Ảnh: Công đoàn viên Phan Thị Lệ Dung)



Mẹ Xuân Anh chuyển giao công nghệ làm
bánh cho con gái Khánh Chi.

4. Nữ công đoàn viên khoa LLCT- GDCD với việc giáo dục thể chất và thẩm mỹ, giáo dục giới tính, giáo dục phòng chống các nguy cơ, thực hiện an toàn mùa dịch cho trẻ

Giáo dục thể chất cho trẻ ở trong gia đình, trước hết các bậc cha mẹ phải quan tâm đến sự ăn uống khoa học, tập thói quen cho trẻ vệ sinh thân thể thường xuyên để cho cơ thể sạch sẽ. Trong bối cảnh dịch bệnh COVID-19, nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD đã có nhiều biện pháp để giáo dục thể chất cho con trẻ để giữ gìn và nâng cao sức khỏe, động viên khuyến khích trẻ thực hiện chế độ thể dục buổi sáng, tham gia các hoạt động thể thao phù hợp với sở thích, nhu cầu, nhằm phát triển năng khiếu các cá nhân. Giáo dục con em ý thức phòng, chữa bệnh nhằm giữ gìn bảo vệ sức khỏe... Trong hơn 2 năm ảnh hưởng bởi dịch bệnh COVID-19, Công đoàn Khoa LLCT – GDCD đã tổ chức một số hoạt động cho con em công đoàn viên trong khoa giao lưu, nội dung của các hoạt động này thường gắn với việc trang bị kiến thức bảo vệ sức khỏe cho trẻ trong bối cảnh dịch bệnh phức tạp.





Giáo dục giới tính là giúp trẻ có được kiến thức về cơ thể, sinh lý, tình dục, cơ quan sinh sản, quá trình sinh sản, sức khỏe sinh sản, giúp trẻ chủ động được mối quan hệ qua lại giữa hai giới, có nhu cầu, nguyện vọng hành động phù hợp với những tiêu chuẩn đạo đức của xã hội. Giáo dục giới tính cần có nội dung phù hợp với từng lứa tuổi, mức độ hiểu biết của các em. Người phụ nữ trong gia đình phải là người có trách nhiệm đầu tiên trong việc giáo dục giới tính cho trẻ. Vấn đề giáo dục giới tính chỉ có thể thực hiện có hiệu quả khi các bậc cha mẹ có kiến thức đầy đủ, đúng đắn về giới tính.

Lời kết

Từ nhận thức đến thực tiễn của nữ công đoàn viên khoa LLCT – GDCD cho thấy sự phát triển nhân cách của con trẻ bao gồm rất nhiều nội dung. Để có thể giáo dục cho trẻ những nội dung đó, đòi hỏi người phụ nữ trong gia đình cần thực hiện nhiều phương pháp giáo dục, các phương pháp chính như phương pháp nêu gương; phương pháp khuyến bảo, thuyết phục; phương pháp rèn luyện thói quen; phương pháp khen thưởng, kỉ luật; phương pháp trải nghiệm thực tiễn... Đại dịch Covid-19 trở thành một thử thách mới cho sự tái xác lập một vai trò có tính toàn diện của phụ nữ nói chung, nữ công đoàn viên khoa LLCT- GDCD nói riêng với vai trò: Người mẹ- Người Thầy đối với chính việc nuôi dạy, giáo dục nhân cách con trẻ trên tinh thần đoàn kết, sẻ chia, mang lại động lực và ấm áp cho mỗi tổ ấm gia đình.



HẠNH PHÚC LÀ SẺ CHIA
(Ảnh: Tập thể nữ Công đoàn viên khoa LLCT – GDCD)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “phụ nữ là nói phân nửa xã hội. Nếu không giải phóng phụ nữ thì không giải phóng một nửa loài người. Nếu không giải phóng

phụ nữ là xây dựng chủ nghĩa xã hội một nửa”. Trên quan điểm bình đẳng nam nữ là một cuộc cách mạng, Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều chủ trương, chính sách, pháp luật về quyền bình đẳng nam nữ, quyền lợi và vì sự tiến bộ của phụ nữ. Qua hơn một thập kỷ đổi mới, các quyền phụ nữ đã ngày càng được bảo đảm thực hiện tốt hơn, phụ nữ có nhiều cơ hội, điều kiện tự bảo vệ mình và phát huy được hết vai trò của mình trong xã hội. Nhưng dù bất kể trong hoàn cảnh nào, với phụ nữ- với phái đẹp- chăm sóc gia đình và giáo dục con cái vẫn là trách nhiệm, thiên chức cao quý nhất, trở thành một nét văn hoá đẹp của người phụ nữ Việt, như một dòng chảy âm áp trao truyền qua các thế hệ: quá khứ, hiện tại và cả tương lai!